

ПРО НАУКОВУ СКЛАДОВУ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ**ЕЛЬКІН Ю.Г., ВОІНОВ О.П.***Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*

Наприкінці ХХ століття світова спільнота висунула і обґрунтувала концепцію сталого розвитку для формування нової парадигми свого поступу, яка б відповідала нагальним викликам сьогодення. При цьому основою розвитку особистості, суспільства, нації та держави є сталість розвитку. У підсумках Всесвітньої конференції з освіти в інтересах сталого розвитку в Японії, місті Нагоя, в листопаді 2014 року засвідчено, що в ході сталого розвитку освітній процес будуватиметься таким чином, аби націлюватися не лише на існування і розвиток нинішніх поколінь, як це зазвичай робиться, але й продовжити існування людства, забезпечуючи його поступальний, безпечний і безперервний рух [1].

9 грудня 2022 року Міністр освіти і науки України під час засідання Уряду презентував програму великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок», яка була підготовлена МОН на підставі основних засад та принципів Плану відновлення України. Стратегічним напрямом було визнано гармонізацію українського та європейського освітніх просторів задля відповідності вітчизняної системи освіти технологічному укладу Industry 4.0 та відповідності духу та змісту глобального бачення розвитку освіти, озвученого на Всесвітньому економічному форумі у 2022 році. «Сфера освіти, науки та інновації – це фундамент майбутнього нашої держави», - наголосив Міністр [2].

Оскільки освіта, наука та інновації є визначальними чинниками розвитку сучасного суспільства, важливим є формування інноваційної політики в країнах, які прагнуть зайняти гідне місце у світовому освітньому просторі. Адже інтеграція освіти і науки – це їх взаємовигідний зустрічний рух з метою забезпечення розвитку інноваційної економіки [3].

Болонський процес і програма великої трансформації освіти ставлять науку на чільне місце розвитку всієї системи вищої освіти.

У світлі стратегії впровадження інноваційної освіти значно зростають вимоги до підготовки науково-технічних кадрів, а також до вищої освіти в цілому, для забезпечення яких потрібна високо продуктивна науково-дослідна діяльність здобувачів вищої освіти в період навчання у виші.

У зв'язку з цим виникає необхідність пошуку умов для розвитку та реалізації творчих можливостей майбутніх фахівців під час навчання, у тому числі й у

розробці механізмів активізації та модернізації процесів залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідної роботи.

Мету освіти не можна звести лише до навчально-методичної підготовки майбутнього фахівця, оскільки не менш важливим її продуктом є науково-інноваційне інтелектуальне середовище, що відіграє важливу роль у підготовці сучасних професійних кадрів, здатних не тільки відтворювати та транслювати отримані знання, а й володіти відповідними науковими парадигмами, креативно мислити, породжуючи власні наукові ідеї та способи їх реалізації.

Науково-дослідна робота – це інтелектуальна творча діяльність, спрямована на здобуття та використання нових знань, яка дозволяє перенести акцент із процесу репродуктивного засвоєння знань на розвиток пізнавальних інтересів, формування умінь та навичок ведення наукової роботи.

У сучасних умовах науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти у вищій школі є важливим компонентом підготовки висококваліфікованих фахівців та спрямована, зокрема, на виконання таких завдань:

- формування наукового світогляду, оволодіння здобувачами вищої освіти методологією та методами наукового дослідження, формування вміння високоякісного виконання наукових робіт;
- розвиток творчого мислення та індивідуальних здібностей здобувачів вищої освіти, здатності творчо використовувати отримані знання;
- вироблення в здобувачів вищої освіти навичок самостійної науково-дослідної діяльності;
- поглиблення знань у певному науковому напрямі, формування цілісного уявлення про фах;
- формування здатності до самоосвіти та саморозвитку.

Програма формування навичок науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти технічного вишу передбачає поступове ускладнення від курсу до курсу методик активації та стимуляції пошуку розв'язання творчих завдань, проведення дослідних робіт. Контроль викладача за науково-дослідною роботою здобувачів вищої освіти створює зворотний зв'язок, який забезпечує регулювання їх науково-дослідної роботи, внесення змін до форм, методів та засобів її організації. Структура та функції науково-дослідної роботи визначаються цілями підготовки здобувачів вищої освіти вишу в цьому напрямі. Вони передбачають поглиблення та розвиток професійних теоретичних знань, їх застосування на практиці, вироблення в здобувачів вищої освіти навичок постановки та проведення самостійних наукових досліджень, залучення до вирішення проблем освіти, надання їм можливості вибору наукового напрямку, в якому найяскравіше могли б виявитися їхні здібності,

виховання у стінах вишу вчених, дослідників, професіоналів.

Нині у фахівця має переважати дослідний тип. Його ключовими рисами та ознаками мають бути такі:

- проблемне бачення навколишнього світу, тобто здатність розпізнавати та діагностувати проблеми ще тоді, коли інші не можуть їх навіть помітити;
- системне сприйняття дійсності, тобто цілісне розуміння закономірностей функціонування та розвитку керованого об'єкта;
- інноваційність мислення, тобто здатність вийти за межі канонічного;
- швидка адаптація при переході від вирішення традиційних завдань до вирішення нових проблем і т.і. [4].

Аналіз теоретичних досліджень дозволяє розглядати дослідну діяльність як вид інтелектуально-творчої діяльності, що народжується в результаті функціонування механізмів пошукової активності та будується на основі дослідної поведінки, але за умови, що пошукова активність визначається лише наявністю самого факту пошуку у невизначеній ситуації, а дослідна поведінка описує переважно зовнішній контекст функціонування суб'єкта в цій ситуації.

Таким чином, освіта є важливим аспектом інноваційної політики сучасної України, а чітко сформульовані пріоритетні напрями освіти забезпечують можливість її розвитку на шляху до європейської інтеграції.

Співпраця між технічними університетами, науковими установами та наукомістким виробництвом у відновленій після війни інфраструктурі дозволить нашій країні посісти гідне місце у загальноєвропейському та світовому освітньому просторі.

Тому першочергового значення сьогодні набуває проведення у закладах вищої освіти фундаментальних наукових досліджень та активне залучення до них викладачів та здобувачів вищої освіти.

Література:

1. Дикань С.А. Інноваційність в освіті як феномен сталого розвитку. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/2795/17stattyadykan.pdf>.

2. Міністр освіти і науки України презентував програму великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ministr-osviti-i-nauki-ukrayini-prezentuvav-programu-velikoyi-transformaciyi-osvita-40-ukrayinskij-svitanok/>.

3. Куценко В.І. Співпраця освіти та науки у розбудові інноваційної економіки / Маркетинг і менеджмент інновацій, 2010, № 2.- С. 104. URL: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2010_2_100_107.pdf.

4. Носко М., Мехед О. Науково-дослідницька робота студентів як складова частина підготовки до соціально-педагогічної діяльності / Наука і освіта, 2022, № 2. – С. 39-43. URL: <https://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/articles/2022-2-doc/2022-2-st39>.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ